

DEMOCRATIZAREA ȘI CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ: CONCEPTUALIZAREA TEORETICĂ

Anatoli TALMACI

În științele politice există mai multe abordări teoretice pentru aplicarea în practică a conceptului „capacitatea administrativă”. Pe de o parte, capacitatea administrativă este înțeleasă ca „nivel de control de stat asupra populației, activităților economice și resurselor din raza teritorială a guvernului” [1, p.11]. Pe de altă parte, în înțelegerea lui Fukuyama, construirea statului – e crearea noilor instituții de stat și consolidarea celor existente [4, p.19]. În articolul său „În primul rând capacitatea” Fukuyama pune accentul pe tranzitologie și democratizare. Autorul subliniază faptul că drumul spre democratizare este posibil numai prin construirea instituțiilor de stat puternice. Eșecurile democratice în cadrul „valului trei” de democratizare au devenit posibile din cauza incapacității statelor de a construi instituții proprii și reguli de joc pentru elita națională [3, p.91].

J.P. Nettl observă că statul poate avea capacitate, dacă este capabil să îndeplinească funcțiile de putere. În centrul noțiunii sunt caracteristici instituționale ale centralizării funcțiilor guvernamentale [7, p.590]. Necesitatea instituțiilor puternice este urmărită și în lucrarea lui H.Soyfer. Autorul descrie conceptul „autoritatea de infrastructură”, în conformitate cu conceptul studiului administrației publice lui Weber, în care capacitatea administrativă – este un set de instituții care îndeplinesc funcția de control. Soyfer analizează trei abordări pentru conceptualizarea de capacitatea administrativă: capacitatea de a

monitoriza în mod eficient; acoperirea instituțiilor existente; influența statului asupra calității instituțiilor. Luând în considerare capacitatea de stat ca urmare a identificării politice a populației cu statul, H.Linz și A.Stepan definesc statalitatea ca o identificare civică cu statul. Autorii au concluzionat că „problema de consolidare a comunității politice este deosebit de acută în țările multietnice, în cazul în care există o încălcare a drepturilor anumitor categorii ale populației în funcție de originea lor etnică” [5, p.522]. În același timp, Charles Tilly, având în vedere aspectele teoretice ale capacității administrative, afișează o serie de caracteristici ale unui stat capacitat: consolidarea teritoriului, obținerea autonomiei politice și recunoașterea statutului altor state, formatul centralizat al instituțiilor de stat (prezența guvernului central), separarea instituțiilor de stat, pe de altă parte. Articolul „La începutul statalității?” J.Moller și S.-E.Skaaning determină capacitatea administrativă ca fiind „capacitatea de a pune în aplicare politica guvernului” [6, p.17]. De asemenea, indexul de capacitate administrativă este prezent în lucrarea lui J.Fortin [2, p.921], în cazul în care autorul analizează rolul capacității administrative în țările postcomuniste. Fortin crede că capacitatea administrativă este o condiție necesară pentru instituirea unui regim politic democratic.

Considerăm principalele abordări teoretice, care descriu capacitatea administrativă și democratizarea în relație.

Capacitatea administrativă ca o condiție prealabilă a democratizării (Stateness first). În științele politice este înrădăcinat argumentul puternic că capacitatea administrativă este o condiție prealabilă pentru democratizare. J. Moller și S.-E. Skaaning indică faptul că cele mai multe state moderne au trecut calea de baza nedemocratică de dezvoltare, democratizare treptată [6, p.12]. În același timp, autorii articolului „Stateness First?” au remarcat că absența în startul instituțiilor puternice și stabilitatea este cauza retroactivității democratice, apariția unor democrații cu restricții. Ei au ajuns la concluzia că factorii care afectează democratizarea sunt mulți, dar cel mai mult țările în curs de democratizare se confruntă cu provocări semnificative din cauza deficiențelor structurale ale atributelor și parametrilor de stat.

ȘTIINȚE SOCIALE

Relații internaționale, științe politice și administrative

H. Beck și A. Hadenius care definesc capacitatea de stat ca o capacitate administrativă a statului, au ajuns la concluzia că între democrație și capacitatea guvernamentală există o relație. Autorii au ajuns la concluzia că democratizarea afectează nu numai capacitatea administrativă, dar, eventual, creșterea economică și influența externă. În partea analizei J-curba autorii indică tendința „jocului cu o sumă pozitivă”, potrivit căruia capacitatea administrativă crește în consistența unei democrații. Cu toate acestea, în etapa inițială a democratizării are un loc slăbirea puternică a capacității administrative – efectul opus al democratizării [1, p.8]. Stabilitatea sistemelor politice liberal-democrate presupune o probabilitate sporită a perpetuării caracterului democratic și un grad scăzut al violenței publice latente sau manifeste. În aceste sisteme politice, puterea este exercitată în conformitate cu normele constituționale, ceea ce înseamnă că guvernării nu violează drepturile fundamentale ale indivizilor în procesul implementării politicilor lor. Astfel de drepturi, precum libertatea proprietății, dreptul la opoziție, libertatea presei, religiei, expresiei sunt sacrosante. Analizând democratizarea grupurilor de țări în cadrul „valului trei”, se poate observa că în țările, în care din start nu a fost stabilită practica de construcție a instituțiilor publice, mișcarea spre democratizare a fost posibilă, dar cu anumite probleme.

Democratizarea fără capacitatea administrativă (Democratization without). O.Tansey, analizând sistemul politic din Kosovo, consideră că această țară este ca un exemplu de democratizare fără capacitatea administrativă. Pe exemplul Kosovo, Tansey încearcă să demonstreze că problema secvenței poate fi vizualizată nu numai din perspectiva importanței capacității administrative, dar din o anumită tendință democratică în contextul globalizării. Deci, analiza dezvoltării democratice în Kosovo sugerează că recunoașterea internațională a statalității nu trebuie privită ca o condiție pentru democratizare [8, p.143].

Simultaneizarea construcției statale și democratizarea (Democratization backwards). În științe politice există un număr mare de cercetări, atât teoretice și empirice în favoarea unei astfel de înțelegeri a problemei. Jessica Fortin constată că există o relație cauzală, cu toate acestea, nu este posibilă determinarea directă în stadiul actual al

cercetării din cauza problemei endogene în subiectul studiat. De exemplu, se poate de presupus că democratizarea afectează nu numai capacitatea administrativă, dar inclusiv, creșterea economică, procesele de integrare, dependența externă și funcțiile administrative [2, p. 926]. Astfel, se poate observa faptul că capacitatea administrativă este o condiție necesară pentru democratizare, dar este imposibil de a determina în mod empiric impactul unui index asupra altuia. Astfel, pentru a începe democratizarea, este suficient de a avea un nivel minim al capacității administrative. În viitor, dezvoltarea practicilor și a instituțiilor democratice devine de sine stătătoare. Cu toate acestea, trebuie să fie luată în considerare dorința clasei politice de a desfășura cursul reformator în domeniul democratizării.

În concluzie, identificăm principalele calități ale conceptualizării capacității administrative: crearea (prezența) instituțiilor structurate pentru îndeplinirea funcțiilor de control; integritatea teritorială cu caracterul centralizat al instituțiilor publice, pe de o parte, și un statut recunoscut de stat, pe de altă parte; disponibilitatea aparatului administrativ și fiscal; caracteristicile de management ale punerii în aplicare a cursului de schimb oficial; legitimitatea statului; identificarea civilă cu statul; influența proceselor internaționale.

Bibliografie:

1. BAECK, H., HADENIUS, A. Democracy and state capacity: Explaining a j-shaped relationship Governance: An international journal of policy, administration, and institutions. In: *Oxford*, 2008, no. 21, pp. 1-24.
2. FORTIN, J. Is There a Necessary Condition for Democracy? The Role of State Capacity in Post-Communist Countries. In: *Comparative Political Studies*, 2011, no. 45/7, pp. 903-930.
3. FUKUYAMA, F. Building Democracy After Conflict, “Stateness” first. In: *Journal of Democracy*, 2005, no. 16, pp. 84-99.
4. FUKUYAMA, F. State-Building: Governance and World Order in the 21 Century. In: *Ithaca-N.Y.*, 2007, no. 15/2, pp. 17-31.
5. LINZ, J., STEPAN, A. Problems of Democratic Transition and Consolidation: Southern Europe, South America, and Post-Communist Europe. Baltimore. In: *Johns Hopkins University Press*, 1996, no. 3, pp. 504-526.
6. MOLLER, J., SKAANING, S. Stateness first? In: *Democratization*. 2011, no. 18(1), pp.1-24.

ȘTIINȚE SOCIALE

Relații internaționale, științe politice și administrative

7. NETTL, J.P. The State as a conceptual variable. In: *World politics*. – Princeton, 1968, no. 20/4, pp. 589-592.
8. TANSEY, O. Democratization Without a State: Democratic Regime-Building in Kosovo. In: *Democratization*, 2007, no. 14/1, pp. 129-150.